

יקרים חפץ

שבועות נשוא תשפ"ו
גליון עמ' 102

גליון להחדרת והענקת הבקשה והציפה
למאכלה השלימה.

הרב פנחס זלצמן רא"צ ש"ס
זרע שעשון - באסטאן

'אין משה רבינו חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה' – עם ישראל לוקח את זה.

אבל לא מעט אנשים מסרבים לקבל ולשמוע את הדיבורים הללו. אז הנה במשנה האחרונה שבמסכת סוטה, המדברת על עקבתא דמשיחא, מופיעות המילים הבאות 'ואין דורש ואין מבקש ואין שואל'. בס"ד שמתי לב לדברי התפארת ישראל לשם ביכין אות עט, ואעתיקם ככתבם וכלשונם:

"ואין דורש ואין מבקש ואין שואל, ג' פעלים אלו, דורש, מבקש, ושואל, כך פירושן: דורש הוא מצד השואל, שמחוייב הנדרש לעשות כן, כאדם הדורש היכן הוא דבר שלו, כמו כי דרוש ידרשנו ה' א-להיך, וכמו כן השעיר השני דרוש דרוש משה. בקשה הוא מצד הנשאל, בתורת חנינה ורחמים של הנשאל. שואל הוא בדבר השהו לשואל ולנשאל אם היה כך או לא, רק שואל אם היה כך [ובזה פירשתי, 'נדרשתי ללא שאלו' ישעיה ס"ה, דר"ל נתתי להם מקום שידרשוני לגאולם, שהבטחתי להם, ובידם לדרוש שאקיים הבטחתי, והם לא די שאין תובעים קיום הבטחתי, וגם אין מתחננים על זה, אלא אפילו נטייה קצת בלבבם אין להם לדבר זה, ובראותי כאבם ואוטם בלבם, נמצאתי להם בצרתם, אולי על ידי יסוריהם ישחרוני, אבל גם זה לא הועיל, כי לא בקשוני גם שארחם עליהם מצד חנינה, כי הכחישו השגחת העליון בארץ לגמרי, ואמרו עולם כמנהגו נוהג], וזה שאמר התנא הכא, אין דורש הגאולה והתמורה מצדי בשביל הבטחת זכות אבות, כמ"ש וזכרתי וגו'. גם אין מבקש אותם בתורת חנינה, מצדם. ואל תאמר שלהכי אין מבקשים על זה, בירדעם שאינן ראויים לכך. רק טעם אחרתא איכא, ואין שואל, שאין להם שום נטייה בלבם שינאלו, כבשר המת שאינו מרגיש באזמל, שכבר הורגלו בעבדות ושפלות, ובכך הם חפצים, כמ"ש במצרים, חדל ממנו ונעבדה את מצרים".

פלאי פלאות, אין מי שידרוש ויתבע את מה שהרשב"ע הבטיח לנו, אין גם מי שיבקש אולי שלפחות יתן לנו בדרך רחמים, ואפילו אין מי שישאל ויתעניין בכלל. עם ישראל יחשוב בעקבתא דמשיחא, שהוא חור לפה רק בשביל שהבית כנסת שלנו יהיה מיוחד, ואנחנו אמורים להתכנס בו עוד מאות שנים, חדל ממנו, טוב לנו, ואל תעריב את המים. וגם אם דופקים לנו את הארבעים שוב ושוב, אז רק נאחל לעצמנו שבשנה הבאה יהיה בסדר. אבל אין מה להיבהל, כי זה גופא חלק מסימני עקבתא דמשיחא.

אבל כן אעתיק פה סיפור שראיתי. באחד מימי חול המועד סוכות עברו שלשה יהודים על יד ביתו של מרן הגר"י מבריסק זצ"ל, אחד מהשלשה נענה ואמר כיון שאנו עומדים סמוך לבית הרב מבריסק, הבה נעלה ונקביל פניו בסוכתו. השיב השני: הלא אנו יודעים מראש את האיחול השגתי? שהוא נוהג לומר לבאים להקביל את פניו בהג' תזכו לשבת בסוכת עורו של לויתן, וזהו. אולם לבסוף חזקו עליו דברי חבריו, ושלושתם עלו ונכנסו לסוכתו של רבנו, רבינו איחל להם כמנהגו, תזכו לשבת בסוכת עורו של לויתן, אך להפתעתם סיים והפטיר: 'אין דער וואס וויל נישט, דאך מען נישט, ומי שלא רוצה, לא צריך להיות שם'.

אז תכל'ס הגיע הזמן להפנים, שכבוד השם בדור שלנו, זה 'לרצות' לצאת מן הגלות, פשוט 'לפתוח את הפה' ולבקש מאת השם יתברך, בשפה שלנו, שאנחנו רוצים בחגים ובמועדים, לא רק לבסוף להסתופף בצל האדמור"ם והצדיקים, מבלי חלילה לזלזל, ורק להתפלל שם עוד פעם ועוד פעם 'אנא רחום השב שכנינו', אלא בעיקר בעיקר אנחנו רוצים, לבוא אל אבא הביתה, להתכנס כולנו בבית מקדשינו ותפארתינו, לעלות ולראות את פני ה' א-להי ישראל בהר הקודש בירושלים. מלכות שמים מלכות בית דוד ובניין בית המקדש.

לו השמש'. ועליה אתמר 'זיהי ביום השלישי להיות הבק' ויהי קולות וברקים'. ובזמנא דייתי מלכא משיחא בסוף גלותא בתראה דאתמר ביה הן עוד היום גדול, ולא יכלה עוד הצפינו ותקח לו תיבת גומא כנוונא דארון דס"ה, אורייתא ודאי יהא גניזו דיליה בדרא בתראה ובה אתממר כנוונא דנת בתביה דהוה אויל על מיא הכי האי אויל בין ערב רב דאינון מים הזדונים. ובסוף גלותא שוי קב"ה למשה בההיא תיבה ליה בגלותא, ומנא לן דבסוף גלותא אייתי ליה הה"ד 'ותשם בסוף'. ועל ההוא סוף כתיב 'באחרית הימים ושבתי עד ה' א-להיך'. ועוד ותשם בסוף דא איהו רזא דסוף דבר הכל נשמע'. 'ותחמרה בחמר ובזפת', חמר מבפנים חוור וזפת מבחוץ אוכס, הכי אורייתא חוורא מלגיו ואוכמא מלבר, חוורא מסטרא דאור דאיהו אור דאברהם דדרגיה חסד, והאי איהו אור דאתמר ביה 'זירא א-להים את האור כי טוב', ואתמר ביה 'זרתא אותי כי טוב הוא ואין אור אלא תורה דכתיב ותורה אור, ודא אור דאתייהב מימינא. אוכמא מלבר בההוא חשך דיצחק דאתמר ביה 'ותחנן עיניו מראות', ואתמר 'ולחשך קרא לילה'. 'ותשם בסוף' דא יעקב דאתמר ביה 'זיאסוף רגליו אל המטה'. 'על שפת היאור' דא אורייתא דבעל פה, בגין דאיהו הלכה למשה מסיני קבלה למשה, כד אזלא לגביה אתקריאת הלכה למשה, כד קביל לה בדרועיו אתקריאת קבלה למשה. כד שרייא בפומיה פה א פה אדבר בו. ועתידיא למיל לגביה בסוף יומיאי, ויקבל לה בדרועיו ובה בוקע מיא דאורייתא. ועוד ותחמרה בקלין ותמורין דאורייתא. בחמר ובזפת בחומרא דפקידין דעשה דאינון מצד אור ומפקדין דלא תעשה דאינון חשך, ורזא דמלא 'יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי', בההוא דאתמר ביה 'ולחשך קרא לילה'. 'ויקרא א-להים לאור יום' לקבליה אמר 'יומם יצוה ה' חסדו'. 'ולחשך קרא לילה' לקבליה אמר 'ובלילה שירה עמי'. ותשם בסוף בסוף מ' שנין בתראין דגלותא, לקבליהו עלו ישראל לסוף מ' שנין דאזלו במדברא לארעא דישראל. בההוא זמנא 'כי רם ה' ושפל יראה'. 'ותתצב אחותו מרחוק' דא חכמה דיליה הה"ד 'אמור לחכמה אחותי את'. 'ותתצב', ביה 'זירא ה' יציתצ'. 'מרחוק', מרחקת תביא לחמה'. ועוד 'ותתצב אחותו' דא חכמה, מרחוק בההוא זמנא דמתרחקין ישראל מהבטת קבלת משה ואתרחקא איהי מנייה, בההוא זמנא 'ותרד בת פרעה לרחץ על היאור', נחתא מדת הדין לקטרגא עליהו ולאחרצא מדמא דישראל דאינון דמים מ'עות דלחון דאינון חייהו. וכלא על [סיבת] דההוא אור דאתמר ביה 'זירא א-להים את האור כי טוב', על אור דאורייתא דהו מתרחקין מינה אור דמשה ודאי. 'ונערותיה הולכות על יד היאור' אלן האומות דאינון ערב רב וכן כל אומין דעלמא אתיעטין עלייהו דישראל לאעקרא לון מן עלמא, וכולא על סיבה דההוא אור, וזהו על ידי האי אור. [בההוא זמנא זקף עיניו ר"ש ובכה ואמר ווי מאן דידומן בההוא זמנא בגין דכד ייתי קב"ה לפקדא לאיילתא יסתכל מאן אינון דקיימין בהדה]. העתקתי למרות אריכות הדברים כי כל מילה נותנת צבע להבנת הדברים.

בתמצית הדברים אומר תזוהר: בארבעים שנה האחרונות של הגלות, הערב רב שנמשלים למים הזדונים ירדפו את לומדי התורה ויקחו את הדמים שלהם היינו את המעות - הכסף שלהם, ועם ישראל יצטרך לברוח אל התיבה שהיא התורה הקדושה שאיתה ישוט על פני המים כמו משה רבינו, וכל זה משום שישיראל לומדים את התורה אבל מתרחקים מלימוד פנימיות התורה, ואז הקב"ה ימנה את משה רבינו להוציא את ישראל מהגלות. הכל קורה פה מול העינים שלנו בדיוק רב.

בשנים האחרונות ישנה התעוררות נפלאה בעם ישראל ללימוד התורה. בכל קהילה נפתחים כפטריות אחרי הגשם עוד ועוד מסלולי לימוד, מבכנים, חזרות ועוד כהנה וכהנה. בכלל ישראל כולו נפתחים עוד ועוד כוללים ללימוד קדשים וטהרות, מסלולי לימוד של דרוש, שיעורי תורה בכל נושא ובכל עניין, ואפילו שיעורי תורה בשלל הכלים הדיגיטליים, שאליהם מצטרפים אלפים מכל קצווי תבל. הלא דבר הוא?

אפתח בהעתקת דבריו הקדושים של רבינו בעל אור החיים הק' בפרשת תצוה (כו כ): "בדרך רמז יתבאר הכתוב על דרך מאמר הובא בספר זוהר חדש (בראשית ח') כי ד' גליות של ישראל כל אחד מהם נגאלו ממנו בזכות אחד, גלות הראשון נגאלו בזכות אברהם אבינו עליו השלום, ב' נגאלו בזכות יצחק, ג' בזכות יעקב, והד' תלוי בזכות משה ולזה נתארך הגלות כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצוות אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה. וזה הוא שרמז הכתוב כאן באומרו 'זאתה תצוה את בני ישראל', על דרך 'כי מלאכיו יצוה, או על דרך אומרים ז"ל אין צו אלא מלכות כי הוא ימלוך עלינו לעתיד, ותנאי הוא הדבר שיעסקו ישראל בתורה".

נשים לב שעיקר החיזוק הוא דווקא בצורת הלימוד של בקיאות, פחות באופן של פלפולא דאורייתא, ויותר באופן של בקיאות, עד כדי שבחלק מהמקומות אפילו לומדים מלכתחילה באופן של גמרא רש"י רמזומנים' וכדומה. האם כל זה קורה סתם?

אפנה אצבע לדבריו הנפלאים של הרמח"ל בספרו 'תיקונים חדשים', ספר נפלא שכל המעיין בו יראה איך כל מה שעובר על עם ישראל כתוב בו בצורה מדויקת עד לאחת, ספר שהרמח"ל עצמו כותב שהגאולה תלויה בהתרחבות הלימוד בו, וכדאי לכל מי שחפץ לטעום מתוקות התורה לקבוע בו לימוד (ניתן להשיג גם בתרגום לשפה המדוברת), ושם (תיקון לד) הוא כותב כך: "ולכל היה החזקה דא תקפא דאורייתא פלפולא דיליה, ולכל המורא הגדול דא בקיאות ודא חמור דאורייתא דבה יששכר חמור גרם, ודא סיני דכליל כלל צריכין למארי חטיא. והכי משיח בן יוסף איצטרך ליה לנטלא חילא ממשיח בן דוד וביה 'עני ורוכב על חמור', אבל מסטרא דמשיח בן יוסף 'בכור שורו הדר לו' ודא עוקר הרים, אלן טורין רמאין מסטר אחרא דאיצטרך לאעקרא לון לטחנא לון עד דיפוק מינייהו מאן דאתחזי". ובתרגום (הרעיון) לשפתינו: משיח בן יוסף נקרא שור שהוא עוקר הרים בפלפולא דאורייתא, אך כל כחו ממשיח בן דוד שהוא חמור דאורייתא שכחו הוא בקיאות התורה. הוי אומר שכחו של משיח בן דוד הוא דווקא הבקיאות דאורייתא, ונשים לב לדיק הלשון 'בקיאות', זו לא לשון שהיתה נפוצה בספרי הדורות הקודמים בקשר ללימוד התורה, אבל הרמח"ל מגדיר לנו איך זה יקרא בסמיכות לביאת המשיח: 'בקיאות' ופוק חזי.

אבל לאידך גיסא אי אפשר להתעלם ממה שקורה ברדיפת לומדי התורה שהולכת ומתעצמת מרגע לרגע יותר ויותר, עד שכל יום יש עדכונים נוספים בהחמרת והצרת צעדיהם של לומדי התורה. ויש רבים הבטוחים שהפתרון נמצא בהפלת הממשלה הנוכחית והליכה לבחירות שאז אז יהיה בסדר. אבל מה לעשות שגם פה חז"ל כותבים לנו במפורש מה יהיה.

אפנה כאן אצבע לדברי זוהר הק' (זוהר חדש פרשת יתרו מגב): "יעקב עליה אתמר בחדש השלישי, ביה ההוא טוב גניז והוא אורייתא דאתמר ביה 'טוב לי תורת פיך' - 'זכרו תורת משה עבדי', ועל ההוא טוב איתמר לגבי יעקב 'זיורח

"אחר ישבו בני ישראל ובקשו את ה' א-להיהם ואת דוד מלכם ופחדו אל ה' ואל טובו באחרית הימים"

אם ברצונך לזכות להיות שותף בהפצת הגליון, במייל, להערות והארות: p0504102192@gmail.com